

SZÍNHÁZ

1994. JÚLIUS

Pozsgai Zsolt

ARTHUR ÉS PAUL

Játék két részben

Legelőször volt a tett
Abból lett a gyűlölet
Ebből pedig szeretet S
a világnak vége lett
József Attila

Szereplők

ARTHUR RIMBAUD (38 éves)
PAUL VERLAINE (47 éves)
LENI, néger ápolónő (17 éves)
MATHILDE, Paul első felesége (41 éves)
ÉTIENNE, a fia (21 éves)
TENT, a seyblaki kórház néger orvosa
II. MENELIK, abesszin császár (23 éves)
MENELIK SZÁRNYSEGÉDE, fiatal néger fiú

Történi: 1891. április 19-20.

Helyszín: Afrika, az Abesszíniai-fennsík szélén fekvő Seyblak falu kórháza, ahol lábában daganattal fekszik Rimbaud

A helyszín és a szereplők zöme valós, élt személy. Rimbaud és Verlaine találkozása Afrikában nem ismert, írói fikció, elvben megtörténhetett

I. FELVONÁS 1. jelenet

Múlt századi, lepusztult, piszkos „kórházi” szoba két ágygal, egyik üres, másikban fekszik Arthur, az ágya melletti ablaknál (amit általában elfüggönyöznek a hőség miatt) most Leni áll lelkesülten, kintől törzsi énekek, dobok, zene. Arthur megmozdul az ágyon, kinyújtja a kezét, megpróbálja elérni a nő köpenyét, nem sikerül, kintódva odább mászik, nyög, majd újra: most sikerül, benyúl a nő combjához, Leni hatalmasat üt a kezére

LENI Mit képzelsz, baru? Ennek vége. Menelik lett a császár. Ne tapogasson.

ARTHUR Mi köze az új császárnak ahhoz a fekete kis koporsóhoz, amit a köpenyed alatt rejtgetsz?

LENI Úgy ám! Győztünk, baru!

ARTHUR Győztetek?! Kicsodák?

LENI Hát a nép.

ARTHUR Ja. Az lehet. A testvéreid, karikákkal az orrukban, vörösre festett valagukkal, üvöltözve? Ez a néped? Leni?

LENI Baru idegen. Nem értheti ezt. Sőt jó lesz, ha vigyáz, bejönnek ide is, ha szólok nekik. Lövöldöznek a fehérekre.

ARTHUR (felnevet) Es én „fehér” vagyok? Ide nézz, rám! Fehér vagyok? Barna a bőröm, mocskokban élek, iszom a hányadékaitokat, fogdosom a bűzlő combotokat. En? En európai vagyok?

LENI Az, hogy a baru barna, az csak a naptól van.

ARTHUR Itt benn... van a nap, Leni.

LENI Nem érek rá. El kell látnom a maga lábát, utána pedig felhúrom a törzsi ruhámat, és futok Menelik beiktatására. Ugyhogy készülődjön!

ARTHUR A törzsi ruhádat? Vagyis meztelen leszel? Te, aki Marseilleben voltál mosogatólány? Egyáltalán találkozta valaha is a törzseddel?

LENI Nem. De a szívem a törzsemé. A szívem fekete.

ARTHUR Mi a fenének jöttél vissza Marseille-ből?

LENI Mert maguknál nem szeretik az idegeneket. Es... (Nyomatékkal) most már itt sem!

ARTHUR Akkor... nem mászhatok be éjjel az ablakodon, mint eddig?

LENI Nem. Öntudatom lett.

ARTHUR Vége a világnak. Nem tapogathatlak ki a másik három ápolónő közül a sötétben, mint eddig.

LENI Nem hát. De ne áltassa magát. Tudom, hogy a nagy keresgélésben nem mindig jutott el hozzám. Egyébként is már csak egyedül vagyok, a többi lány elment harcolni. Maga pedig mostanában nem fog felkelni, mert Tent doktor felvágja a térdét. Addig is be kell áztatni.

ARTHUR Tent doktor! Tent professzor úr! Doktort mondasz erre a részeseges hentesre?

LENI Ő is a maga országában tanulta a tudományt. És ez itt egy kórház. Ő meg az egyetlen orvos. Ugyhogy, baru, becsülje meg.

ARTHUR (üvölt) Ez Afrika koszos feneke, és nem kórház, hanem tetűnevelde, patkányszanatórium, ahol a maga főnöke az élelmezési gondok miatt igyekszik minél előbb átsegíteni pácienseit a másvilágra.

TENT (belép) Nana, baru. Szerencséje, hogy ezt az utolsó mondatát nem hallottam.

ARTHUR Neked is öntudatod lett?

TENT Menelik a császár. Fekete.

ARTHUR Császár! Tartozik nekem négyezer tallerral.

TENT Az mindegy. Vége a fehérek uralmának.

ARTHUR Hány napig! Háromig, mint legutóbb? Aztán megint jönnek a britek, és vége a császárotoknak!

TENT Téved, baru. Ez a harc a végső volt.

ARTHUR (észbekap) Az ám! Menelik! Irnom kell neki egy levelet!

TENT (az ablakhoz megy, nézik Lenivel az ünnepet) Ne írjon levelet.

ARTHUR Hogyhogy?

TENT Mert kapott egyet.

ARTHUR (csodálkozik) Meneliktől?

TENT Nem. A francia akadémiától. Örülnek, hogy megtalálták monsieur Rimbaud-t, hogy tudják végre, hol bujkál a nagy költőjük. (Kiköp egy nagyot)

ARTHUR Ezt írják? Hol a levél?

TENT Eddig is írtak már, de én nem válaszoltam.

ARTHUR NEM VÁLASZOLTÁL?! Kinek jött a levél? Nekem vagy nekéd?

TENT (Lenihez) Most hozzák a szent hárfát, látod? Szép.

LENI Tavaly szebb volt.

ARTHUR Azonnal add ide a levelet.

TENT Minek? Elmondtam, mi van benne. Mit akar még? Kérik, hogy térjen vissza. Es írjon újra. Megírtam nekik, hogy ez orvosilag nem megy.

ARTHUR Te már válaszoltál nekik?

TENT Persze. Én tudom a jómodort. Levélre válaszolni illik. Maga öntudaton kívül hánykolódott itt, magas lázban. Egyébként se aggodjon. Iti, Seyblakban három ember van magán kívül, aki tud franciául. Leni, én és a császár. Leni már olvasta, a császár pedig úgysem ér rá.

ARTHUR Márpedig éri írok a császárotoknak! Négyezer tallerral lóg! (Előkapja az ágy alól a táskáját, papírt keres, lázasan írni kezd)

TENT (Lenihez) Örül a nép, igaz?

LENI Nagyon, doki.

TENT Mert azt hiszik, hogy szabadok.

LENI (ijedten) De az nem baj, ugye?

TENT Amíg csak HISZIK, nem baj. Addig nem.

LENI (hátramutat Arthurra) Ezzel mi legyen? Fehér. Megölik.

TENT Amíg itt van, nem. A te törzsedben, tudhatnád, szent helynek tartják a kórházat, szentnek a betegségeket. Ráadásul ez leveleket kap. Fontos ember. Elég, ha fölmutatod a borítékot a bélyegekkel

valamelyik törzsfőnöknek, rögtön táncolni kezd. Én már rájöttem, a bélyegektől van. A fene tudja, mit félnek tőle annyira.
LENI Akkor... föl vágja neki, doki?
TENT Fel.
ARTHUR *(írás közben)* Nem vág föl semmit. Azonnal a császárhoz akarok menni!
TENT Az ajtóig nem jut el. De megpróbálhatja.
ARTHUR Akkor pedig elviszik Menelikhez a levelemet! Követelem.
Tent vállat von

(Könyörögve) Leni!
LENI Még meggondolom.
ARTHUR Hazafiak! Tegnap még: igen, baru! Parancsára, baru! Mit gondoltok, azért, mert nem egy fehér, nyakkendőös kormányzó, hanem ez a szőrös, borneói manó lett a főnökötök, megvilágosodtok? *(Mutatja)* EZT!
TENT Ne mutogasson itt. A maumu-mozgalom győzött, államvallással teszik a bwtit.
ARTHUR *(felkacag)* MAUMAU! Még a neve is... a neve: maumu! Államvallás!
TENT *(komolyan)* Maga addig él, amíg itt van. Ha kimegy, felkoncolják.
ARTHUR Itt meg este te koncolod föl a térdemet. Nem mindegy? Nekem beszélés? Nekem, aki bejártam már egész Afrikát? Nekem akarjátok megmondani, hová, mikor menjek? Egy fegyverkereskedőnek? Tudod, miért lóg a császárok nekem a pénzzel? Mert én szállítottam a fegyvert a forradalmatokhoz! En bonyolítottam az üzletet! Most győzött, tehát fizetnie kell! Nekem köszönhetitek a szabadságotokat, páviánok, értitek?
TENT Itt rögtön a bwiti szentjévé is avatnám, ha nem tudná mindenki, hogy az ellenfél törzsnek is szállított.
ARTHUR Igen! Es?! Mi vagyok én? Maumu hazafi? Annak szállítok, aki rendel, én kereskedő vagyok.
TENT A levélben azt írták, hogy a baru költő.
ARTHUR Még meg fogom neked köszönni, Tent, hogy nem mutattad meg a levelet.
LENI Ha pedig költő, írhatna a törzsnek indulót, nem, doki?
TENT Nem. Fölvágom a sebét, és holnapután Adenbe vitetjük. Onnan pedig haza. Franciaországba.
ARTHUR Nem parancsolgattok nekem! Itt maradok, és megvárom a pénzemet. Es addig meggyógyulok.
TENT *(becsukja az ablakot, behúzza a függönyt)* Aligha.
ARTHUR Mit?
TENT Nem gyógyul meg. *(Kimegy)*
ARTHUR *(Leninek)* Mit beszél ez? Hogyhogy nem gyógyulok meg! Megfáztak az izületeim! Két napig feküdtem egy pocsolóházban, amíg megtalálták! Majd én mondom meg, hogy meggyógyulok-e vagy sem! Leni! Figyelj rám, vidd el ezt a levelet a császárnak, nagyon fontos.
LENI Mit ad érte?
ARTHUR Természetben vagy készpénzben?
LENI Készpénzben.
ARTHUR Négy tallér.
LENI Elviszem. De csak a szerelem miatt.
ARTHUR Milyen szerelem?
LENI Hát ami köztünk van, baru.
ARTHUR Ja, igen. Fordulj el!

Leni nagyot sóhajtva elfordul, Arthur matat az ágya alatt, előkaparja a pénzt

Megfordulhatsz. Itt van.
LENI *(odamegy, elveszi a pénzt, igazgatja a matracot)* Rendben. Elviszem neki. De előbb kitolom magát a kezelőbe. Négy órát kell áztatni olajos vízben a lábát, hogy Tent felvágghassa. Amíg áztat, elviszem a levelet, baru. *(Felemeli Arthur derekát, meg akarja igazítani a pokrócot)* MI AZ?! MÁR MEGINT MAGA ALÁ CSINÁLT?
ARTHUR Hiába kiabáltam! El voltatok foglalva a forradalmatokkal! Megpróbáltam kimenni, de nem tudtam! Hiába üvöltöttem.
LENI Nem a forradalom. A pestisest mosdattam. Nem baj. Egyben kiserélem a matracát.
ARTHUR Hülye kis kurva. Es rizspálinkát is akarok! Estére legyen rizspálinka!

Leni bólogat, kitolja az ágyat, pár pillanatig üres a színpad, csak kintől halljuk halkán a bennszülöttek zenéjét. Majd fura alak jelenik meg az ajtó függönyében. Fehér vászonnadrág, fehér cipő, hasán keresztben, kötés, fején úgyszintén, csak az orra meg a szeme látszik ki. Tanácstalanul ácsorog egy ideig szalmakofferjával. Leni érkezik, beljebb löki az alakot, behúzza az ajtófüggönyt

LENI *(jól megnézi)* Maga az a... francia?
PAUL Igen. Ez egy kórház? *(Körülnéz)* Ezt hívják itt kórháznak?

LENI Csak a pénz miatt tesszük meg. Tent is megmondta. Egyébként tiltja a szabályzat.
PAUL *(körülnéz)* Tudom. Tudom.
LENI Nem épp a legjobbkor jött. Győzött a forradalom. Nem szeretik erre felé mostanában a fehér embert.
PAUL NEKEM MOST KELLETT JÖNNÖM.
LENI Maga tudja. Tentnek leadta a beutazólevelét?
PAUL Le.
LENI Akkor nem értem, miért...
PAUL Maga ne értsen semmit. Az én dolgom.
LENI Meg aztán, nem tudom, mit szólna majd a baru, hogy társat kap...
PAUL Milyen „baru”?
LENI Így hívják erre felé a fehér embert. Baru.
PAUL Ne törődjön azzal, hogy Arthur mihez mit szólna. Remélem, nem fecsegték el neki, hogy jövök?
LENI Nem, elég pénzt adott. Meg aztán időnk sem volt. Győzött a forradalom.
PAUL Kit érdekel.
LENI Akkor... megágyaztam már magának... összeégett a hasa meg az arca... ezt írtuk a lapjára. A felkelés végett.
PAUL Tudnak erre felé írni? Ritka szerencse.
LENI Ne gúnyolódjon, baru. A doki is, én is Marseille-ben éltünk. Én az utcán, ő az egyetemen.
PAUL *(keserűen felnevet)* A marseille-i utca! Az jó iskola. Ő hol van?
LENI Áztatja a lábát. Ma Tent belevág a sebbe, hogy megtudja, életben marad-e a baru vagy meghal... azt mondtuk neki, hogy csak holnap lesz a műtét, mert olyan üvöltözős fajta.
PAUL *(őszintén meglepődik)* Üvöltözős?
LENI Mer' költő. Legalábbis ezt írták Párizsból. Levelet kapott. Az ilyesmi ritka dolog erre felé.
PAUL Es az ágya? Hol az ágya?
LENI Vele van! Együtt mentek ki! Vagyis Tent találmánya... kerekeket szereltünk az ágy lábára!
PAUL Nagyszerű. Végre itt is feltalálták a kereket.
LENI *(kis csönd után)* Meddig akar maradni?
PAUL Egy napig. Túl sok időt elvesztegettem a maguk forradalma miatt. Egy hete bújtatnak. Egy csomó pénzembe került.
LENI En ezt az egészet nem értem.
PAUL *(az ágyához megy)* Ebbe kell belefeküdni?
LENI *(vihog)* Kellene! Elég mókás lenne, ha végigálná az ágyban az egész napot.
PAUL *(fölhajtja a pokrócot)* Pfüj!
LENI Maga a ... rokona?
PAUL Bizonyos értelemben.
LENI Akkor beszéljen vele maga is. Mondja meg neki, ne fogdossa most már az ápolónőket, mert öntudatuk lett a forradalom végett. A törzsi férfiak megtudják, és felkoncolják. Nem vicc ez már Menelik óta.
PAUL Bennszülött lányokkal... érintkeznek?
LENI Nagyon szeret hancurozni a baru. Feküdjön le. Itt hagyom. Ha kell valami, kiáltson.

Paul egyedül marad, körülnéz, undorodva belefekszik ruhásta az ágyba, a mocskos takaró alá, kintől felerősödik az ének

2. jelenet

Közel három órával később ugyanott. Paul elaludt az ágyában, Leni tolja be Arthurt az ágyán, aki meglepődve veszi észre az idegent, közben kezében egy papírlapot szorongat

ARTHUR Ki ez?
LENI Csendesebben. Alszik.
ARTHUR Hogy merészeltétek? Berakni egy idegent a szobámba?
LENI Fehér ember. Mint maga. A fölkelés végett összeégette a hasát és az arcát.
ARTHUR Es?! Mi közöm hozzá! Tegyétek máshova.
Most Paul fölbred, nézi Arthurt, aki ezt észreveszi

(Hisztérikusan) Egyedül akarok maradni!
LENI Nincs máshol hely. A pestises miatt sem rakhattam máshová.
ARTHUR Akkor tegyétek ki az utcára. Hadd győzzön felette is a forradalom.
LENI Francia!
ARTHUR *(elképedve)* Francia?! Akkor esetleg maradhat. Egy ideig. Mit keres itt Seyblakban?
LENI Turista.
ARTHUR Szóval piszkos ügyben jár itt. Mindegy. Ha békén hagy, maradhat.
PAUL Békén hagyom, ne aggódjon.
LENI Hallja! Békén hagyja.

ARTHUR *(felvigyél a hangra)* Maga... valóban francia.
PAUL Igen.
LENI *(közben helyére tolta az ágyat, megigazította a matracot)* Ha pedig megint magára jön a szükség, hangosabban kiabáljon. Többet nem cserélem ki a matracát. *(Kimegy)*
ARTHUR Hülye kis kurva.
Csönd

PAUL Elaludtam. Soha nem hittem volna, hogy valaha nyugodtan alszom egy ilyen mocskos helyen.
ARTHUR Maga... honnan francia?
PAUL Párizsból.
ARTHUR És? Annyira fáj?
PAUL Micsoda?
ARTHUR Mintha bőgne a kötése alatt! Átázott.
PAUL Fáj. Összeégett az arcom.
ARTHUR *(lobogtatja a papírt)* Ez is onnan jött! Párizsból! Nem maga hozta?
PAUL Nem.
ARTHUR Levelet kaptam! Tudja, mekkora dolog ez itt? Levél bélyeggel! A bélyeget tisztelik ezek a majmok. Senki sem tudja, miért. Levelet kapni! A francia akadémiától! Kapott már maga levelet a francia akadémiától?
PAUL Nem.
ARTHUR Húsz év után! Húsz éve rohadtok itt, Afrikában! De most! Most tessék: „Drága költő! Végre megtudtuk hol van, és hogy beteg... a francia irodalom...” Hallja! Ír nekem a francia irodalom. Ideadta a levelet ez a tetű Tent, érzéstelenítőnek, hadd olvassam el. Pedig milyen jó lett volna, ha eldobja, nem?

Paul hallgat

(Kis csönd után) Maga nem tetszik nekem. Fegyverkereskedő?
PAUL Nem.
ARTHUR Dehogynem. Maga akarta megfúrni az üzletemet Menelikkal. Az új kézfegyvereivel? Es most idefekszik mellém? Hát fölkelni már nem tudok, de a mankóimmal még beverhetem a fejét! *(Hadonászik az ágya mellé készített mankókkal)*
PAUL Ne hadonásszon itt. Soha nem láttam még fegyvert.
ARTHUR Nem, mi?
PAUL Nem.
ARTHUR En igen. Egyszer egészen közelről. Pisztolyt is, golyót is. A golyó bennem volt.
PAUL De látom, megsúzta.
ARTHUR *(gyanakodva méregeti az idegent)* Meg. Megúsztam. Járhattam volna rosszabbul is. Akkora legjobb barátom lőtt rám, belém. A majmok százhusz forradalma alatt végigkereskedtem Abesszíniát, az utcákon, a sikátorokban, a karavánutakon lőttek rám vesztül, de soha nem találtak el. Egyik sem. Meg tudja ezt magyarázni?
PAUL Maga költő. Maga biztos tud rá magyarázatot.
ARTHUR Költő?! Ezt honnan veszi?
PAUL Az előbb olvasta föl a levelét.
ARTHUR Persze. Es maga elhitte. Maga szerint így néz ki egy francia költő?
PAUL Nem... nem hiszem.
ARTHUR TÉRJEK VISSZA! Térjek! Hová térjek vissza? A szalonokba? Az irodalmi lapokhoz? Tudja, miért... miért ilyen bűdös ez a papír... mert az előbb kint lehánytam... pedig nem akartam... feljött bennem magától. Jut eszembe, ha nem nagyon fontos, ne egye meg, amit hoznak itt étel gyanánt. En húsz év alatt nem tudtam meg-szokni a kotyvalékaikat. Beteggé tettek. Kiszőrösödött tőle a gyomrom belül! De belül nem lehet borotválkozni! Na, mi az, nem nevet! Nem nevet ezen a viccen?
PAUL Magán nem lehet nevetni.
ARTHUR De ezentúl dupla mennyiséget kérek. Inkább, mint hogy ilyen leveleket olvassak: „drága költő...”
PAUL Maga... valóban költő volt, otthon?
ARTHUR Soha. Téves címzés, vissza a feladónak. Maga? Maga mivel foglalkozik... OTTHON?
PAUL Borkereskedő vagyok.
ARTHUR Akkor nem ismerhette Arthur Rimbaud-t.
PAUL Nem. Szinte minden borkereskedőt ismerek Franciaországban, de ilyen nevű nincs köztük. Remborid, az van, provence-i. Híres az aszúja..
ARTHUR Miért hazudozik nekem?

Csőnd

PAUL Az, hogy egy szobába kerültünk, még nem ok arra, hogy faggasson.
ARTHUR Mégis fegyverkereskedő. De megbánja még, hogy iderakták! En éjszaka hangosan szoktam beszélgetni magammal. PAUL *(komolyan)* En is.

ARTHUR Hadonászik, és leverek mindent. A lázam miatt van. Meg egyébként is. Lehet, olyasmit álmodom, hogy megfojtom magát éjjel. Ezek a nők is... *(Felnevet)* NŐKI! Mit mondtam! Ezek a koszos fehérek köpenybe bújó nőstények szeretnek! Mert belopódom éjszaka a szobájukba! Es arra fekszem rá, akit érek! Szeretik, ha fehér ember bújik hozzájuk... De magának most elmondom A TITKOT. Magán látszik, hogy hamarosan úgyis megdöglök itt! ...hát elmondom: én álomban erőszakolom meg őket! Más alvajáró - én alvabaszó vagyok, mit szól ehhez! Nem hiszi! Pedig elhíheti, reggel NEM EMLÉK-SZEM SEMMIRE! Ébren soha nem lenne gusztusom nyalogni a mosdatlan testüket... reggel, amikor elmondják, egymásnak vagy nekem... akkor tudom csak meg... Hát ez itta költészet, hallja-e?! A művészet, mi?! Ha az ember önkívületben, álmban izzadt bőrű feketé állatokkal szeretkezik! LENI! LENI!

LENI *(befut)* MENELIK ERRE JÖN! Idejön a császár a kíséretével!
PAUL Adjál belőle megint! Nagyon fáj! Most nagyon fáj! Adjál, iszonyúan fáj a térdem, ha nem adsz, megfojtom ezt a franciát a fájdalomtól!
LENI *(Paulhoz, aki felugrik)* Ne aggódjon, Háromóránként rájön. Mindjárt hozom. *(Kifut)*
ARTHUR *(utánakiált)* Elvitted neki... a levelemet... a négyezer tallérról... elvitted?
LENI *(visszajön egy félbevágott kókuszdió héjával, benne egy kis kotyvalékkal)* El hát. Elvittem. Biztos amiatt jön. Igya meg ezt, baru.

Arthur mohón kiüssza, Leni kifut, Arthur messze hajítja a kókuszcedényt, majd hirtelen görcsbe rándul a teste, kigúvadnak a szemei

PAUL *(rémülten)* ARTHUR!!?!
ARTHUR *(kezd magához tért)* Múlik. Most elmúlik. Ezek a bennszülöttek csodálatos gyógyszereket tudnak csinálni... Nem fáj már. Egy-két pillanat, és vége. Biztos, hogy mi vagyunk a civilizáltak, francia? Nem ezek? Biztos, hogy mi jöttünk le a fáról?
PAUL *(zavartan)* Húsz év alatt Párizsban is sokat fejlődött az orvostudomány.
ARTHUR Soha nem érzük őket utol. Sok ezer éves hátrányunk van velük szemben. Ezek már mindent tudnak. (Most lassan ránéz Paulra)
Az előbb... mit mondott az előbb?
PAUL Azt mondtam, húsz év alatt...
ARTHUR Nem. Előtte.
PAUL Előtte? Nem mondtam semmit.

Arthur feltápászkodik, jobban szemügyre akarná venni az idegent, de kintről általános hangzavar

LENI *(befut)* Istenem, a császár... itt a császár...
ARTHUR Köpök rá.
LENI Tenttel beszélget, ide is bejön. Biztosan. (Paulhoz) Nem félni, baru. Menelik szereti a fehéreket. Csak a népe nem. Ó most nem öli meg magukat. Legalábbis nem biztos.
ARTHUR Jöjjön csak az a gazember, már nagyon vártam.
LENI Jaj, baru, vigyázzon, vigyázzon a szájára. *(Kifut)*
ARTHUR Inkább vigyáznék a tiédre, szépségem.

Befut Tent, körülnéz, visszarohan, belép 11. Menelik császár, nyomában egy fiatal szárnysereg

MENELIK Micsoda bűz van itt!
ARTHUR Mert bejöttél, Menelik. Eddig itt franciaillat volt, most dögszag.
MENELIK *(Paulra mutat)* Ki ez a baru?
ARTHUR Francia borkereskedő.
MENELIK *(gyanakodva méregeti)* Nagy lett itt a forradalmi turistaforgalom.
ARTHUR *(Paulhoz)* Bemutatom magának II. Menelik császárt. Fiatal. Az első meghalt. Ó ölte meg. Es ez így megy tovább.
MENELIK Nem én öltem meg. A nép. Lepaktált a fehérekkel.
ARTHUR Csodálkozik őfenségén, francia? A Sorbonne-on végzett. Az nem borkereskedés, hanem egyetem. Ez a nagy darab néger a ti tanítványotok.
MENELIK Bejöttem megnézni, hogy érzi magát az én hűséges csatlósom. Nyertünk, győztünk, baru! A fegyvereiddel. Örülj hát neki.
ARTHUR Filozófiát és jogot hallgatott. Most meg aggódik értem!
MENELIK Szegény baru, hallom Tenttől, hogy csúnya a sebed.
ARTHUR Kötés nélkül olyan, mint a potfád.
MENELIK *(előveszi Arthur levelét)* Itt a leveled. Remélem, tudod, mit csinálj vele.
ARTHUR Csak azt kérem, ami jár nekem.
MENELIK Es mi jár?
ARTHUR *(ismét Paulhoz fordul)* Tudod, végül is miért nem végezte el a Sorbonne-t? Mert fiatal fehér fiúkkal erőszakoskodott a végében.
MENELIK *(szívélyesen)* Üzleti tárgyalásra hívtál. Itt vagyok.
ARTHUR *(felkiált)* NÉGYEZER TALLÉRRAL TARTOZOL NEKEM!

MENELIK Valóban? Elfelejtetem. A forradalom miatt sok a dolgom.

ARTHUR Győződ még a gyilkolást?

MENELIK Nehezen. Sok az ellenségem.

ARTHUR Kilencszáz tallért kaptál tőlem kézpénzben. 2704 tallér volt az első szállítmány, 776 a második, 361 a harmadik, és miután rimánkodtál, hogy rosszul áll az ügyed, 1987 tallérért kaptál pótszállítmányt. Megadtál 2179 tallért. Maradt 4148. Mivel nagy tételben rendelélt, a 148 tallért elengedem. Marad négyezer. Ennyit követelek.

MENELIK Követelsz? Kitől?

ARTHUR Menelik tőle, a rablóvezértől.

MENELIK Ilyen már nincs. MENELIK VAN, A CSÁSZÁR. Abesszínia első ura, aki mosta kórházban meglátogatja szövetségését, akit, ha kilép az utcára, az első fekete megfojtana. Itt most haragszanak a fehérekre, baru.

ARTHUR Az én pénzemmel győztél!

MENELIK A nép lelkesedése győzött!

ARTHUR A fegyvereimmel.

MENELIK A hitükkel.

ARTHUR Látod, francia, mi lóg a császár nyakában? Feszület! Tudod, mit jelent ez náluk? Dehogyan tudod. Azért hordják, hogy nagyobb szerencsájuk legyen a vadászaton. A vadászszerecsét biztosító mágikus fétis!

MENELIK Nem értem a felháborodásodat.

ARTHUR Mi próbáltuk behozni a civilizációt! Ha a britek meg a franciák nem jöttek volna ide, még mindig a porban turkálnál és fekete tárgyakat áldoznál az állati isteneidnek!

MENELIK „Krisztus francia isten” - ezt mondja a nép. Nem elég ez?

ARTHUR De nem elefántvadászatra!

MENELIK A feketéknek tudniuk kellett, hogy halál és pusztulás várja őket mások országában. A bivaly és az elefánt hatalmas, olyanok ők, mint a Góliát, de nem tudják megépíteni a visszatérés útját. Közele mára bivaly és az elefánt halála. A szabadulás végleges lesz.

ARTHUR Látod, francia! Dávid és Góliát. Mi adtuk ezt nekik! Tudod, mit mondtak Menelik előtt? „Előbb miénk volt a föld és tiétek a Biblia. Most tiétek a föld és miénk a Biblia.” Ma este Szent Antalnak áldoznak! Ismered Szent Antalt! Hát ő itta termékenység istene! Es tudod, miért? Mert egy Beatrix nevű kongói asszonyt álmában magáévá tett, és kilenc gyermeke született! Látod már, francia? Szent Antal mint folyton közöcsülős szobor?

MENELIK Elég ebből.

ARTHUR Én itt húsz év alatt megtanítottam törzseket szántani. Ím.

Olvasni. És akkor jön egy Sorbonne-on végzett néger, aki egymásra uszítja őket, ő maga meg császár lesz! (Nevet) Két napig! Amíg ide-érnek a britek!

MENELIK (egyre nehezebben túrtörteti magát, de még mosolyog)

Holnapig felesküdtök a bwitire.

ARTHUR A bwitire? Es a sakaista mozgalom?

MENELIK Elavult. Most a bwitire kell. És Bwangára, a főistenre.

ARTHUR Fülelj, francia! Tudod, miért a bwiti van most soron?

MENELIK Túllősz a célon, baru.

ARTHUR Mert a bwiti megadja a képességet a bennszülötteknek arra, hogy a fehérek golyói ne sértsék meg őket. Hogy ne haljanak meg tőle! Ezt hazudja nekik ez a sorbonne-i szökevény. Es tudod, francia, hogy hívták az egész kitalálóját? EPIKILIPIKIU-nak! Ez volta neve! Tizenhét éves korában én még felpofoztam Adenben egy kocsmában. Ma ő a főbeavató!

MENELIK Elég jól megélsz te a fegyverüzletteddel ezekből, a hitekből, nem?

ARTHUR De igen. Mióta nem dolgoztok, nincs kávétok, és nem bánásztok, hanem háborúztok, kénytelen vagytok ebből élni.

MENELIK Te értelmes ember vagy, baru, és még ha gyűlöllek is, szükségem van rád. De te ismered az új tant, kitavaláét, ez érvényes mátk! „Az idők megváltoztak. Nem engedelmességek többé a világi törvényeknek, mert engedelmességek a fehér ember törvényeinek annyit tesz, mint engedelmességek a sátánnak.”

ARTHUR Megöletem a törvényeket?

MENELIK Már megtettük.

ARTHUR Akkor küldd ide mellém a szárnysegédedet.

Menelik magához inti a fiút, sűg a fűlébe valamit, az Arthur ágya mellé áll

Menelik! Tud ez a fiú franciául?

MENELIK Nem.

ARTHUR Ki ő neked?

MENELIK Szárnysegédem. A legjobb. Fialat, jó fegyverforgató. Nagy jövő vár rá.

ARTHUR Szép, lányos arcú fiú. Kedvedre való lehet.

MENELIK (mosolyogva) Valóban. A kedvemre való.

ARTHUR Kifizeted a négyezer tallért?

MENELIK Nem. Köszönd meg, hogy segíthettél, és esküdj föl a bwitire.

Arthur váratlanul, hihetetlen erővel elkapja a vékony fiút, leteperi az ágyra, az egyik karját rászorítja a torkára, Paul ösztönösen felugrik, az ablakhoz hátrál

ARTHUR (félreérti Paul mozdulatát) Maradj. Megerősödtem itt közöttök húsz év alatt, ne félts engem. Egy hete még hatszáz mérőföldet tettem meg lovon tíz nap alatt. Nos, Menelik! Alkalmazom az új törvényt. Elroppantom a torkát a kisiüdnak, ha nem fizetsz.

MENELIK (mosolyog) Egy császár nem zsarolható.

ARTHUR (szorítja a fiút, aki szabadulni akar, de nem tud) Bajtársad. Szinte a fiad, igaz? Felesküdtöm a törvénytelenségre, és megölöm, ha nem adod a pénzt.

MENELIK Tedd meg, ha tudod.

Nézik egymást. Arthur egyre erősebben szorítja a fiút, Paul hányingerrel küszködik, leveti magát az ágyra, öklendezik

ARTHUR Nos, Menelik?

MENELIK Soha. Te nem csak nekem szállítottál fegyvert. Az ellenségemnek is. Ezt nem bocsátom meg. Morál is van a világon.

ARTHUR (eszéltősen ordít) FIZETTSZ VAGY NEM?

Menelik mosolyogva áll, Arthur lelöki a félholt fiút az ágyról, Paul öklendezve kifut az ajtón, Arthur utánabámul

MENELIK Tent!

Tent bejön

Vidd ki ezt. Baleset történt. Térítsd észhez.

Tent áll

Nem halld?!

Tent vállat von, a lábánál fogva kihúzza a fiút

ARTHUR Költő vagyok. Ma kaptam egy levelet a francia akadémiaától. MENELIK Tudod, hány ellenségemet tépettem szét az állataimmal. Ez az egy... barát már nem számított volna. Engem te nem tudsz megszabolni.

ARTHUR Engem miért nem tépessz széjjel az állataiddal? Félsz a franciák vagy a britek bosszújától? Fehér embert nem mersz ölni, ugye?

MENELIK Elpusztultsz te anélkül is.

Sarkon fordul, kimegy, Arthur ráveti magát a párnájára, belefúrja a tejét. Megjelenik az ajtóban Paul, még a hálófüggöny mögött a félfának támaszkodik

PAUL Drága barátom! Megkaptam a „Tengerről” keltezett leveledet. Ezúttal hibás vagy. Először is nincs semmi kézzelfogható a levélben: a feleséged nem jön, ha mégis, csak három hónap múlva! Még hogy elpatkolsz! Ismerlek! Szóval a feleségedre és a halálra várva fogsz tébolyodni, kóborolni, zaklatod az embereket. Micsoda, te még nem jöttél rá, hogy a dühök mindkét oldalról egyformán álságosak! Azt hiszed talán, hogy az életed kellemesebb lesz másokkal, mint velem? Gondolkodj csak rajta! Egyedül velem lehetsz szabad, és mivel esküszöm, hogy ezentúl rendes leszek és szánom-bánom a hibákból rám eső részt, és végre tiszta a fejem, és szeretlek, ha nem akarsz visszatérni, bünt követsz el, amiért bűnhődni fogsz hosszú éveken át azzal, hogy elveszted minden szabadságodat, és talán minden eddiginél szörnyűbb kínokat fogsz kiállani. Ezután gondold át még egyszer, mi voltál mielőtt megismertél. Persze ha a feleséged visszatér hozzád, nem fogom azzal kockára tenni a jó híredet, hogy írok neked. Soha többé nem fogok írni. Az egyetlen igaz szó, hogy „gyere vissza”, veled akarok élni. Ha hallgatsz rá, bátornak és őszintének mutatkozol. Ha nem így lesz, szánlak. De szeretlek, csókolak, és még találkozunk.

ARTHUR (döbbenet felül az ágyon) MI EZ?

PAUL (szárazon) Levél. Te írtad nekem. (Lassan az ágyához megy, lefekszik)

ARTHUR (nézi) TENT! TENT, AZ ISTENBE MÁR!

Kis szünet, az orvos bejön

Ki ez az ember?

TENT Borkereskedő Párizsból.

ARTHUR Mi a neve? A nevét akarom.

TENT (kiszól az ajtó függönyén) Leni! Add ide a francia beutazási lapját.

Csönd. Leni befut a papírra!, az orvos kezébe adja, kimegy

(Forgatja a lapot) Paul Verlaine. Azt írta ide. Verlaine?! A költőfejedelem... (Elvigyorodik) No lám...

ARTHUR KIFELE!

Tent kihátrál, közben Paul komótosan leszedi a kötést az arcáról, de még háttal fekszik Arthurnak
Az amhara szótárt elhozta?

Paul valami „nem”-félét morog

Jártál anyámnál? Mielőtt eljöttél?

PAUL Jártam.

ARTHUR Levélben kértem tőle egy amhara szótárt. Az itteni bennszülöttek nyelve. Meg akartam tanulni. Biztos megkapta a levelemet. Miért nem küldte el veled?

PAUL (*megfordul*) Te majdnem megöltél egy embert.

ARTHUR Volt már ilyen.

PAUL Itt, előttem. A karoddal...

ARTHUR Megerősödtem. Egészséges errefelé a levegő.

PAUL Te gyilkos vagy, Arthur.

ARTHUR Egy néger! Százaszor lőttem már ráma karavánutakon, százaszor lőttem vissza, százegyszer találtam. Mert ezek nem értenek még a puskához, csak örülnek, ha durran. Én azonban civilizált ember vagyok. Tudok célozni.

PAUL (csendesesen) Nem értem, miről beszélek?!

ARTHUR Nem. 1873. június 10-én belém lőttél egy golyót. Egészen közelről. Emlékszel rá?

PAUL Nem!

ARTHUR Két órán át szedték ki belőlem a Szent János Kórházban. A két órát végigálmodtam. Rólad. Rólad álmodtam akkor, Paul. Egészen pontosan meg tudom mondani, hogy mit: hajóztunk át a csatornán, és te arra biztattál, ugorjunk a vízbe, ne menjünk Londonba. Ugorjunk és ússzunk át Amerikába. Te majd segítesz nekem, ha nem bírom. En azt mondtam: nem emlékszel, hány helyen könyörögtünk kölcsönért, hogy megválthassuk a jegyet Londonig? Mi lesz a jegyünkkel? Ezt álmodtam.

PAUL (*keményen*) Azóta én is álmodtam. Sokat.

ARTHUR A te álmaid... Mielőtt belém lőttél, megfojtottad a feleségedet.

PAUL Arthur!

ARTHUR Na, jó, nem halt meg. Szerencséd volt. Pedig Mathilde gyönyörű asszony, szép lehet ma is. Nagy élvezet lehetett fojtogatni. Te akkoriban túl sok Shakespeare-t olvastál, emlékszel?

PAUL Miattad ment tönkre a házasságom Mathilde-dal.

ARTHUR Szegény. Es most jól van?

PAUL Jól.

ARTHUR Itt vannak ők is veled?

PAUL Egyedül jöttem.

ARTHUR Az nálad kizárt. Te egyedül soha nem voltál képes semmire. Lefogadom, hogy holnap itt lesznek. Jönnek a szegény költőfejedelem után, nehogy valami baj érje.

PAUL Nem jönnek, érted?! Es ne merd Mathilde-ot a szádra venni!

ARTHUR Nocsak! Béke van megint! Lehet, hogy ismét elvetted feleségül?

PAUL Még nem. De szeretném.

ARTHUR Szeretnéd? Megértelek. Mathilde jó házból való. Nagyszerű asszony. Es a fiad is... Étienne? Ez a neve, ezt hallottam. Hozd el őket. Paul. Tele lesz Seyblak franciákkal. Alapítunk itt egy kis Franciaországot! Mathilde majd felváltva szüli nekünk az alattvalókat!

PAUL (*keserűen felnevet*) Vele? Ebbe a mocsokba? Ezek közé?!

ARTHUR Nem tetszik neked ez a hely? Süt a nap, esik az eső, mindig pontos időben, udvariasak a bennszülöttek. Nem mondom... 1877 augusztusában (mit szólsz, milyen pontosan emlékszem a dátumokra?) bejártam Norvégiát, föl, majdnem az Északi-sarkig. Tudtad?

PAUL Igen. Egy vándorcirkusszal.

ARTHUR Nem. Velük csak Stockholmig. Onnan egyedül. Lovon, szánon, végig a fjordokon. Aztán valahol, egészen északon leültem a világ végére. Hó volt, jég és kő. És ragyogó napsütés, de a tenger alól! Mintha a tenger alól jött volna a fénye! Ott, akkor szerettem volna megírni a francia irodalom utolsó versét. De befagyott a tintám. Beleírtam hát a jégbe. Tudod, arrafelé ritkán olvad. Ha arra jársz, megnezheted. Persze, ha érdekel a „drága költőnk”. Mit csinál itt - kérdezte a kísérőm, egy jószívű eszkimó. Verset írok... Itt?! Miért?! Igaza volt. Az a hely maga volna költészet, csak szánalmas erőködés bármit is hozzátenni, megmagyarázni belőle. Egyébként az eszkimók rendkívül barátságosak. Ez a kísérőm különösen az volt... mint... valaha te velem... Paul...

PAUL Te képes vagy bemocskolni mindent. Mindig is ilyen voltál.

ARTHUR Ezért jöttél? Ezt levélben is megírhattad volna. Ezért kár volt hat hétig utazni. Gőzösön! Karavánutakon! Micsoda önfeláldozás! Megszeretlek ezért, Paul, esküszöm beléd szeretek.

Csönd

(*Először kérdez őszintén, eddig játszott*) Miért jöttél ide, Paul? PAUL Párizsban az a hír járta, hogy a végedet járod. Hogy beteg vagy. ARTHUR Volt már ilyen máskor is. Akkor nem jöttél. De most tényleg dögvővason lehetek, ha itt vagy.

PAUL Tizennyolc éve nem találkoztunk.

ARTHUR Most már valóban a halál előszobájában lehetek, ha idehozott valami különleges erő! Valami isteni kegyelet! Valami irgalmaság! A végén még áldozni, gyónni fogok! Isten, ha vagy, köszönöm, hogy a végére visszahoztad nekem Pault!

PAUL Arthur, ne játszs...

ARTHUR Végtelen az Úr irgalma! Eddig engedte, hogy elbújhassak, de most megkönyörült rajtam!

PAUL Lázad van? Hívjam az orvost?

ARTHUR ITT NINCS ORVOS! PAUL! KÉRLEK, ÁLLJ FÖL!

Paul nem érti, de feláll

Énekeld el a francia himnuszt.

PAUL Dehogy énekelem!

ARTHUR Kérlek!!! Gyónni szeretnék, míg te énekelsz! Megteszed?!

Paul látja, Arthúron megint kezd elhatalmasodni a fájdalom, jobba be-kesség alapon belekezd a himnuszbba, ez alatt

Mit gondolsz, ki elől menekülök? Ki elől futok Norvégiától Dél-Afrikáig! Ki miatt voltam építőmunkás Egyiptomban vagy Cipruson? Ki miatt páncélosodott be a bőröm, olvadt ki a szemem? Ki miatt nem láthatom évek óta anyámat? Ki miatt döglődöm itt egy alkoholista önjelölt orvos és pár kopasz orángután társaságában? Ki üldözött el Párizsból, ahol az eszmélésem elkezdődött? Ki miatt? Meg tudod mondani? Es most van pofád idejönni? Mert azt mondják, meghalok? Temetni jöttél, Paul? MIERT?!

Paul kétségbeesetten éneklí a himnuszt

(*Nézi*) Te mit csinálsz! Énekelsz? Itt?! Megbuggyantál? Leni!

Leni befut

Azt nem mondtátok, hogy ez a francia hülye. Éneklí itt nekem a himnuszt.

Paul hirtelen indulattal elindul Arthur felé, de azaz egészséges lábával akkorát rúg bele, hogy visszaesik a saját ágyára

PAUL És én? Én nem számítok? Te legalább elfuthattál, nekem maradnom kellett!

LENI Mi bajuk egymással? Miért hívott, baru?

ARTHUR Megint kell. De most nem akarok az ágyba csinálni. Itta kübli?

Leni bólint, segít Arthurnak az ágyról lemászni és ráülni az éjjeliedényre, ezalatt Paul elkeseredetten beszél tovább

PAUL Te legalább utazhattál, de nekem otthagytad a barátaimat, akik leköptek. En tizennyolc évig jártam Párizs utcáit, és sehol sem éreztem jól magam!!!

ARTHUR (*végre kényelmesen elhelyezkedett*) Így. Most jó. Várd meg, rögtön végzek.

PAUL Mathilde-dal még kétszer megpróbáltuk újra kezdeni... Megszületett Étienne... Még örültem is neki. Fiam van! Hasonlított rád, Arthur, a keservit! Hasonlított rád, ezért újra megszőktem tőlük! Nem tudtam minden este nézni a kiságyban az arcodat, cucliztatni.

ARTHUR (*Leninek*) Kész vagyok.

Leni visszasegíti Arthúrt az ágyra

PAUL Mióta elmentél, iszom. Állandóan. És rossz verseket írok. Az akadémia szereti őket, a könyveimet kiadják. Pedig annyit sem érnek, amennyit ez a fekete nő a kezében szorongat! Ki a gyilkos ketőnk közül? Meg tudod mondani? Idehoztál! Igen! Mert kerestelek. Az utcákon, a kocsmákban, és a nagy keresgélésben elégttem, kiégtem!

Leni indulna kifelé a küblivel, de Arthur megállítja

ARTHUR Leni! Tudod, ki ez a francia?

LENI (*unja az egészet*) Kereskedő.

ARTHUR A francia költészet egyik óriása. Paul Verlaine.

LENI Ki kell vinnem ezt...

ARTHUR Várj még! Es ki vagyok én, tudod? A francia költészet törpéje. De most megtörtént, aminek meg kellett történnie. Mert így nagyon megírva. Eljött ide, tehát legyőztem! Dávid lehugyozta a halott Góliátot, érted?

LENI (*zavartan*) Én Marseille-ben nevelkedtem, de bocsánat, nem tanítottak meg a költészetre. De örülök, hogy itt van. Ha tényleg olyan nagy költő...

ARTHUR A legnagyobb. Biztosíthatlak. Leni.

LENI Kivihetem végre?

ARTHUR Vidd. Vidd csak ki. Vidd ki szépen. Vigyázz rá.

Leni kimegy

PAUL Hülyét akarsz csinálni belőlem?

ARTHUR Igen. Megbosszúlok ezt a tizenennyolc évet.

PAUL Senki nem mondta, hogy indulj bele a világba!

ARTHUR Mit tehet valaki szerinted olyankor, ha a barátja rálő? Megvárja, amíg újra megteszi?

PAUL Soha nem zargattalak utána már. Békén hagytalak.

ARTHUR En sem kerestelek.

PAUL Soha nem mondtam, hogyne írj! Írhattál volna! Akárhó! Anyádnál! Cipruson! Bárhol!

ARTHUR Írni? Mit írni?

PAUL Verseket.

ARTHUR Verseket! Neked büntudatod van, Paul! Te azt hiszed, valamiféle magasrendű költői okom van rá, hogy ne írjak? Pénzt kellett keresnem, hogy ne haljak éhen, én itt és otthon anyámék! Kávével, fegyverrel, rabszolgákkal kereskedtem! Miről beszélsz *te nekem*? Nagyon sajnálod most magad, ugye? Sajnáltad is! Hát eljutott a híred még ide is. Anyám megírta, hogy kocsmákban élsz, részegen verekszel az utcán, közben meg babérokat aggatnak a fejedre! ÉRTESZ TE A HIDROGRÁFIÁHOZ?

PAUL (*csodálkozva felnéz*) Nem.

ARTHUR Ipari kémia? Wagner könyve, három frank hetven. Megtántultam!

PAUL Nem erről beszélék!!!

ARTHUR „Útmutató a preparáló utazó számára”. Itt van a bőröndömben, érdekel?

PAUL NEM!!!

ARTHUR Topográfia és geodézia. Írta Salnewue ezredes. Olvastad?

PAUL Nem.

ARTHUR Monge halhatatlan munkája Fémszerkezetek címmel. (*Előráncigálja az ágy alól a bőröndjét, lehajolva dobálja szét a könyveket*) A bognár kézikönyve. A tímár kézikönyve. A tökéletes lakatos Berthand-tól. Aknaféjtés J. F. Blanc-tól. Az üvegmester kézikönyve. A téglagyártó kézikönyve. Az olvasztás kézikönyve, mindenfajta fémhez. A gyertyaöntő kézikönyve. A fegyverkovács ábécéje. Es nem küldtetek el Párizsból, hiába kértem, a Búvárfelszerelések tervezőinek című kötetet, a Távíró kézikönyvét, a Kis asztalos és az Épületfestőt. Miért nem küldtetek el ezeket? MIÉRT? LENII! FÁJ! HALLOD! MEGINT NAGYON FÁJ!

PAUL Arthur...

ARTHUR Ez az! Ezt a szót hallottam tőled először...

Leni befut a kókuszshéjjal, Arthur mohón kiissza a tartalmát, vár, megkönnyebbül kicsit

LENI Most többet adtam. Szüksége lesz rá.

ARTHUR (*mosolyog*) Mitől... vagy te ilyen véres... Leni...

LENI Operálunk. Es ha szabad, mennék is vissza.

ARTHUR Menj. Már jobb. Köszönöm.

Leni indulna

Leni! Szép vagy.

Leni mosolyint egyet, kimegy, kis csönd

És mindez azért, mert egyszer a nadrágomba nyúltál. Ne! Ne ugrálj föl! Csak hallgass! A fiatal költő! Micsoda alázattal, mekkora tervekkel ment, futott a nagy költőfejedelemhez! Versekét vitt! Emlékszel, milyen haja volt! Göndör, dús! Lányos arcú kölyök! Imádtad a mestert! Órák akart hasonlítani! Nem, nem Baudelaire-re! Az neki hideg volt, üres és sötét! Verlaine! Az igen! Abban valódi szenvedély van! Itta a szavait...

Paul szólni akar

NEM! Ne beszélj! Ne hazudj, inkább hallgass. És ez a fejedelem nemhogy csak elismerte a verseket! O, nem! Nem csupán közölte őket a barátaival a lapokban! Nem csupán egyengetni akarta a fiatal, tehetséges író útját. Nem csupán a mesterséget akarta átadni és tanítani, mint ahogy szokás, nem csupán a lelket akarta megosztani a kedves, lányos arcú fiúval, hanem mindenét! Egész belsőjét! Egész valóját! Egész testét! Egész ágyát! Remélhetett ennél többet egy gyerek költő? Köszönöm, Paul, most utólag megköszönöm neked azt a pár csodálatos hónapot. Amikor először megsimogattad a kisfiút. Hát tényleg a mesterévé lett! Ahogy akarta! Ha nem égne úgy a

térdem, hát most térdre hullnék előtted és megcsókolnám a kezéd. De nem tehetem. Már a mankóimmal sem tudok nagyon mozogni. Ordítanék, ha le kellene térdelnem, én azonban nem ordítani - SZERETNI akarok.

PAUL Gyalázatos, mocskos rablógyilkos lettél, Arthur, közönséges fegyverkereskedő. Nem hittem el, pedig mondták. Bűdös vagy és közönséges. Költőnek se voltál jó. Még meg fogják neked köszönni valakik, valamikor, hogy nem írtál többet. Nem lett volna rá szükség. ARTHUR Szegény Góliátom, összevissza futkosnak benned a szavak.

PAUL Ha lenne fegyverem, újra megtenném, most is megtenném. ARTHUR Fegyverkereskedő vagyok, mázlid van! Kérsz egyet? PAUL (*hirtelen elüvölti magát*) A MI KAPCSOLATUNK EDDIG A PILLANATIG SZENT VOLT ELŐTTEM!

ARTHUR A szenteket hagyjuk ki ebből. Utálom nagyon őket, de ez mégiscsak sok... Vén hülye létedre romantikus lettél? Elképzelted, hogy idejössz, és én fátyolos szemmel azt mondom: köszönöm, kezdjük újra, vigyél haza Paul, otthon akarok megdöglenni, a kertben, a verseiddel átítatott rózsáid között, Mathilde és... Étienne óvó pillantásai mellett! Szarok az egészre, érted? Ezt megmondhatod a francia akadémiának is. Ha most tehetném, ha lenne időm hozzá, ki-dobnálnak az ablakon ebbe az arénába, amit városnak neveznek, a vadak közé. Hogy az illatos parfümöd, amit idáig érzek, összekeveredjen a hús szagával! Az ám, Paul! Milyen szépen megborotválkoztál! Es ez az illat? Mi ez?

PAUL Ember maradok minden helyzetben. Borotválkozom. Valamikor... te is szeretted ezt az illatot.

ARTHUR Jaj, Paul, ne sírj, errefelé ez tilos. A bennszülöttek nem sírnak. Az azt jelenti, meg akarok halni. Ilyenkor a többiek rendszerint lelőik valahonnan, jó magasról őket.

PAUL (*csönd után, halkán*) Egyszerűen... látni akartalak már, Arthur.

ARTHUR (*kacagva*) Igazad van! Sírjunk együtt!

LENI (*befut*) Itt kell felválni a térdét, baru. A pestises miatt nem mehetünk a kezelőbe. A francia baru addig kimehet.

ARTHUR A francia baru nem megy sehová. Végignézi.

PAUL Kimegyek.

ARTHUR SEHOVÁ! Végignézed... ha tényleg szent volt előttem... de ha hazudtál megint, kimehetsz.

Paul tétován visszaül az ágyra, Tent érkezik rozsdás szerszámokkal

Nos, Tent? Eleget ittál a műtéthez?

TENT Három pohárkányit. A baru marad?

PAUL Maradok.

TENT Nem bánom, De nem túl szép látvány. Mindenképp fel kell vágnom, hogy lássam a daganatot belülről.

ARTHUR Szentigaz. Ne nyavalyogj. Fogj hozzá!

Leni és Tent készülődik, az ajtóban libben a függöny, megjelenik Mathilde és Étienne

TENT (*felüvölt*) Ezeket ki engedte be? Mi ez itt? Cirkuszi előadás? Menjenek ki!

PAUL (*döböntően*) MATHILDE! Megtiltottam...!

Mathilde és Étienne bénán áll a látványtól

ARTHUR Mathilde! Megjöttél, Mathilde! És az ott? A fiatok?

TENT Sajnálom, baru, az abesszin kórházi törvények tiltják a gyógyszer használatát. Marseille-ben ugyanezt érzéstelenítővel tanultuk.

De az itt nincs...

ARTHUR Ne törődj vele. Csináld. Ez a fiad, Paul? Szép gyerek... szép, valóban... Étienne... Étienne-nek hívják.

Tent belevág a sebbe, Mathilde elborzadva a fiához bújik, Arthur félelmetes önuralommal viseli a fájdalommal, lassan kinyújtja a kezét Paul felé. Paul megindul, lassan, zavarodottan. Az orvos kotorászik Arthur térdében. Paul megfogja a kinyújtott kezét, nézik egymást, Arthur fájdalommal elfordítja a fejét

Vége az első résznek

II. FELVONÁS 1. jelenet

Másnap. Tent az ablaknál áll, kintről behallatszik a bennszülöttek harci zenéje. Paul az ágyában, Arthur ágyastul hiányzik a szobából

TENT Kezdődik a császár beavatása. Kezdődik megint.

PAUL Tent! Mit látott... a daganatban?

TENT Meghal. Pár napja van. Legfeljebb két hét. Át akarom vitetni

Adenbe, onnan haza. Hadd haljon meg otthon.

PAUL Két hét.

Paul ugrana föl

Hagyj! Ne segíts. Kicsit pihenek itt, a földön. Aztán tovább próbálkozom.

Csőnd

(Komolyan, csöndesen) Belenéztem a sebbe én is, amikor Tent felnyitotta. Megdöglött itt, Seyblakban egyetlen fehér ember, egyetlen barátom nélkül.

PAUL (sóhaj) Ne mondj ilyet, Arthur.

ARTHUR De! De! Semmi akadémia. Semmi „költőtársak”. Semmi zászló. Elégetnek ezek, aztán bele az óceánba. Ahogy különben... mindig is szerettem volna.

PAUL Remekül viselted a műtétet, most is jól nézel ki.

ARTHUR Te hülye vagy, Paul. Mikor indul a gőzös?

PAUL Este.

ARTHUR Persze. A britek miatt. Megtiltották a hajózást, tudtad? Ezért mennek este. Így átjuthatnak a gyűrűn.

PAUL Semmiféle háborúról nem tudtam, amíg Seyblakba nem értem.

ARTHUR Nem nyelik le ezt Meneliknek. Pár óra, és a britek bevonulnak.

PAUL Akkor... téged is megmenthetnek és elvihetnek innét. ARTHUR Már csak a hagyományos francia-brit jó kapcsolatok miatt is.

PAUL Te már semmiben sem hiszel, Arthur?

ARTHUR (felnevez Paulra) De. Benned hiszek, Paul. Te jó költő vagy.

PAUL Abban sem hiszel, ha hazamégy, újra dolgozhatsz, élhetsz, ír-hatsz?

ARTHUR Halottan? Nehéz lehet. De írni. Írni talán azt még... még ír-nék...

PAUL Ha hazaértünk, sürgetni fogom, hogy az akadémia hozasson haza.

ARTHUR Eltemetni?

PAUL Hagyd már ezt a gyászos hangot.

ARTHUR Tisztességgel eltemetnek! Kinek kell az? Egy francia költő az Abesszin-fennsíkban. Látod, itt élhetnénk együtt, nem úgy, mint akkor... Londonban... Brüsszelben mindenki szeme láttára... Itt senki sem kérdezné semmit. Ha két fehér leül a sivatag szélére, kicsit beljebb a karavánutaktól és az egyik a másik vállára hajtja a fejét, az itt csak annyi, mint amikor a szél játszadozik pár szem homokkal. (Hirtelen elhatározásból) Tent! Tent!

Tent bejön, kicsit már részeg

Menelik megparancsolta, fel keli esküdnünk a bwitire!

TENT Ha ő parancsolta, az úgy is van.

ARTHUR Keresztelkedni akarunk. A barátommal együtt. Beavatót tudsz szerezni?

TENT Ma reggeltől én is beavató vagyok. De nem lenne jobb holnap?

ARTHUR Nem. A barátom ma este elutazik. Megteszed? Megteszed, Tent?

TENT Ma délelőtt óta magának mindent, baru. Megtarthatom őket?

ARTHUR Persze. A tied. (Paulhoz) Nekí adtam a kézirataimat ma délelőtt! Már olvasta is. Igazi kritikusom!

TENT Maga nagy költő, baru.

ARTHUR Látod?

PAUL Elment az eszed? Nekí adtad, mi meg évek óta keressük anyád-dal? Elhoztad ide a kézirataidat, és odaadod ennek?!

ARTHUR Így van rendjén. Mi keli a beavatáshoz, Tent?

TENT Feszület, szent iboga és a szent hárfá.

ARTHUR Az micsoda?

TENT A hárfá? Zeneszerszám.

ARTHUR Azt tudom. Az iboga.

TENT Egy növény. Vízben áztatjuk pár percig, és a levét issza meg a beavatott. Hallucinációkat okoz, találkozhatasz közben Mwangával, az istennel. De csak rövid ideig tart.

ARTHUR Akkor siess, áztasd be, a barátom hamarosan indulni akar.

Tent kimegy

PAUL Vissza fogom tőle szerezni a kézirataidat.

ARTHUR Pár ócska lap. Újraolvastam őket reggel, mikor még aludtál. Köszönöm, hogy eljöttél, Paul.

PAUL (nem érti a váltást) Gúnyolódsz?

ARTHUR Leszel a testvérem? Ha együtt felesküszünk a bwitire, testvérek leszünk! Több ez, mintha állandóan találkozoznánk vagy íránk egymásnak! Itt vannak a leveleid is mind, megőriztem, ma újra elolvastam őket, gyönyörű leveleket írtál, Paul...

PAUL Te is.

ARTHUR En soha nem fogalmaztam jól. Belőlem ömlöttek a szavak, a szenvedély... mindig csak utána jött... te szenvedéllyel fogalmaztál mindig, Paul, és így is írtál! Es az a tizenöt éves kislány ezt a szenvedélyt érezte meg a költőfejedelem verseiben.

PAUL Mathilde is mindig ezt a szenvedélyt emlegette...

ARTHUR Ez a szenvedély hajtotta hozzád Párizsba... emlékszel? Vizes, falusi felöltőben álltam a szalonotokban, Mathilde törülközőért ment, te pedig azt mondtad: „A versei! Nos a versei, fiatalember, amelyeket elküldött hozzám... nem jók.” Forgott velem a szalon, de te folytattad: „Nem jók. Zseniálisak.” Lásd be, Paul, lásd be, ez eléggé közhelyes fordulat volt, de egy nagy költőnél megbocsátható.

PAUL Annyira... tiszták voltak a verseid, hogy csak közhelyekben tudtam beszélni róluk...

ARTHUR Persze! Persze! Nem hibáztatlak ezért. Mennyi mindent tanul-tam tőled, még megmutattad nekem Párizst! A barátaidat!

PAUL Szükség van most erre, Arthur? Az emlékekre? Vagy megint csak játszol? Itt, Afrikában kemény álarcot ragasztott rád a nap, nem tudok mögé látni!

ARTHUR És amikor meglátogattam a mestert falusi alkotó magányá-ban, ott ültél az ágyon...

PAUL Fejezd be!

ARTHUR ... egy szál fekete gatyában, vékony voltál, szánnivaló, én beléptem, hónom alatt egy köteg verssel... te rám néztél, mint vala-mi Szajna-híd alatti örömlány, és könnyes szemmel azt mondtad: már nagyon vártalak.

PAUL (elgyengül) Nem tudok. Nem tudok szabadulni tőled. Még itt sem. Pedig most akarok. Most megteszem.

ARTHUR Nem! Ne hidd, hogy vissza akarlak tartani! Te elvesztél, mi elvesztünk egymás számára. Visszamégy Mathilde-hoz, és ez így van rendjén.

TENT (visszajön) Baj van. Kell a beavatáshoz egy fekete színű állat is, amit simogatunk. Ezt elfelejtettem.

ARTHUR Ugyan! Hozd be Lenit!

TENT LENIT?!

ARTHUR A bwiti nem állatot mond! Fekete élőlény, ezt mondja!

TENT Tulajdonképpen... igen.

ARTHUR Akkor Leni jó lesz.

Tent kimegy

Nyisd ki az ablakot, Paul.

PAUL (elhúzza a sötétítőt) Pokoli meleg lesz, ha kinyitom.

ARTHUR Ne törődj vele.

Paul kinyitja az ablakot, kintről behallatszik a bennszülöttek „zenekara”, dobok, ütők, hárfák

Ez a zene! Ezt akartam!

PAUL Mennem kell. Lassan mennem kell.

Szól a zene

LENI (belép fekete, átlátszó, függönyszerű hosszú ruhában, megáll az ajtóban zavartan) Tent azt mondja, én leszek a fekete lény.

ARTHUR (halkan, suttogva) Te leszel! Az asztalt. Tedd középre az asztalt, Paul!

Paul megteszi

(Suttogva, misztikusan) Állj fel az asztalra, Leni! Te vagy a fekete lény, megérint téged a bwiti.

A lány feláll az asztal közepére

Paul! Segíts! Segíts odaülnöm az asztalhoz!

Paul leülteti a barátját

Úgy. Jó. Pontos minden.

Tent bejön két kókuszcsészével, leteszi őket az asztalra

Tent! Szólj ki ezeknek az utcára, hogy hangosabban zenéljenek, mert itt bwiti-keresztelés van.

Tent az ablakhoz megy, pár szót kikiált, nem érteni, mit, de a zene fel-erősödik

Paul! Ül le velem szemben, és csukd be a szemed.

Paul megteszi

Ez az. Zene. Táncolj, táncolj, Leni.

Leni kényszeredetten mozogni kezd a zenére, aprókat, finomakat. Tent a lány mögé megy, megsimogatja szertartásosan, a két férfi kezébe nyomja a kókuszcsészéket

TENT Simogassátok a fekete lényt, és mondjátok magatokban belül utánam, ami következik: „Mwanga Isten, találkozni akarok veled! Mwanga Isten, szeretlek, egyesülök veled lélekben és a többiekkel, testvéreimmel várom egyetlen fiad feltámadását és eljövételét. Napfogyatkozáskor egy fekete kutya fogja hirdetni a holtak visszatérését, magukkal hoznak egy jobb és boldogabb országot. Iszom a véredből, Mwanga, eszem a húsdoból.” Hajtsátok le a szent iboga levét, és közben simogassátok a fekete lényt.

Arthur és Paul egyszerre kiisszák az ibogalevet

Most pedig, amíg az iboga hatása eljön, táncolj, táncolj, Leni. PAUL (odafut az ágyához, elővesz egy eldugott üveget, visszafut a helyére) Ez pedig ami istenüktől van! Hoztam az útra. Abszint!
ARTHUR (felnevet) Rajta, Tent! Keresztelkedj te is!
TENT (boldogan kiissza az üveg felét) Istenem! Abszint! De régen ittam.
ARTHUR Hé! Meg ne idd! Hagyj Leninek is.

Paul leül a székre, leesik, elváltozik az arca, kimerednek a szemei, az iboga hatása, de a többiek nem törődnek vele. Arthur iszonyú erőfeszítéssel felküzdi magát az asztalra. Leni leguggol hozzá, Arthur a lány szájába önti az abszintot, majd csókolgatni kezdi a guggolva is táncoló lányt

TENT Bírod még? Bírod még, Leni, a táncot? Hé, ti ott kint! Hangosabban! Ja! Ezek nem beszélnek a franciát. Nem is tudják, mi az az abszint. Állatok. En az abszint után csak franciául akarok beszélni.

Leni és Arthur vadul csókolják egymás szájába az abszintot, most veszik észre a mozdulatlan Pault

ARTHUR Ezt mi lelte., Tent?
TENT Mit tudom én. Kérek még abszintot.
ARTHUR Te vagy az orvos.
TENT A szent iboga mindenkire másképp hat. Lehet, hogy ez a baru tényleg most találkozik istennel.

Hatalmasat röhögnek, Arthur és Leni egymást átkarolva leesnek az asztalról, Arthur felordít, a térdére esett, majd elhallgat. Leni lassan, megcsókolja a térdét

PAUL (hirtelen, hatalmas hangon, keményen megszólal, fröcsög a szájából a nyál) S ÍME, SZABAD VAGY, EGYEDÜL ESZEL ASZTAL KIRÁLYA, NINCS HÍZELKEDŐD: RAGÁLYT KI MÁS LEHEL LEGTÖBB KIRÁLYRA!

Kint elhallgat a zene, majd óváció és hirtelen csönd. Arthur Pault nézi, lefogja a lány fejét, aki a mellét csókolgatja (Újra felkiált, de csak az első sort, utána halkan)

Korcsoyán gyönyörű gyerek elcikázott!
Mennyi lendület! S mennyi báj, hogy visszaérkezett!
Finom lányalak és lányos orcák,
Friss erő a teste, villamosság,
hajlékony angolna-ruganyosság.

Varázsprizmajáték: a szemén
bűvös bánat villant könnyedén,
villám, mégis kedves, üde fény.

Néha eltűnt. szinte láthatatlan
gyorsaságában úszva láthatatlan cél
felé, mely messzi szertepattan...

Eltűnt. Nem láttam többé sose.
O, ki tudja, mi történt vele. O, ki
tudja, mi történt vele?

Lenéz Arthúrra, aki eltolja magától a lányt, Leni szólni akar, de Arthur befogja a száját, csönd, Tent az asztalra dőlve alszik

ARTHUR (egyszerűen, csendesén)
Ketten alsznak egy szobában, egyik
tizenöt éves, tizenhat a másik.
A szeptemberest halkan orgonázik,
Kék szem és eperajk, és ami tetszik...

Illatos ingük földre dobva fekszik
- fesztelen kényelem és párna pázsit --
már a kisebbik nyújtózkodva ásít,
mellére csókot nyom az öregebbik,

majd térdre hull, majd vad lesz és bolondos,
és szenvedélyes, és drága, dombos árnyba,
szőke bozótba merül ajka.

A gyermek közben ujján számol éppen
(az ígért táncokat számolja rajta) és
mosolyog, ártatlan szendeségekben.

ARTHUR Ezt is te írtad, Paul. Elhagyott? Elhagyott mára szent iboga?
Túl vagy már rajta. Elmúlt a hatás? PAUL Hitemm gyakor, de ma már
nem hiszek,

(a nő egészen visszahódított).
Az elhagyott eszmény és tisztelet
emlékének még tédret hajlítok

De az asszony már visszahódított.

Mikor, gyermek, Istenhez könyörögtem
(ma már látod. csak eléd térdelek),
Hitem lobogott tiszta gyönyörökben
reménység voltam, jóság és szeretet,

de ma már csak előttem térdelek.

Jöttél s a nő lett életem vezére
mindenható zsarnok: elébe buktam
de mily ravasz! mindent túrva és ígérve
semmit sem ad és elgáncsol fele-útban.

Ó, szent Idő, mikor még hinni tudtam!

Az utolsó sorral lecsúszik a székről, térdre ereszkedik, térden elindul Arthur felé, aki ellöki újból a lányt, és fájó térdén Paul felé indul. A két férfi térden állva átöleli egymást, szorítja egymást, iszonyú erővel. Ebbe a helyzetbe toppan be Étienne

ÉTIENNE Mit csináltok itt? Mit csinál sz itt?

Arthur most veszi észre magát, kirántja magát Paul öleléséből, az ágya felé vonszolja magát

ARTHUR Hagyjál! Már megint? Undorító! Istenem, milyen undorító!
Mennyire gyűlöllek! Mennyire gyűlöllek!
ÉTIENNE (feldült, de nem elsősorban az itt látottaktól) Az utcákon mindenhol hullák, feketék. Közben meg zenélnek. Hárfázó hullák! Micsoda hely! Itt vannak a britek. De nem ők ölnek. Vagyis nem csak ők. Egymást. Magukat. NEM TUDOM! Ti meg itt ölelkeztek? Ide senki nem jön be? Senki nem pusztít már el benneteket? Anyám várt a kikötőben... nagyon várt...

PAUL (mosolyogva térdel a földön) A fiam. Étienne, a fiam.

LENI Büszke lehet rá, baru.

ÉTIENNE Ott várt. Nemsokára elmegy a hajó. Az utolsó. Vagy nem megy el. Most idehoztam őt. Itt van, lenn a pincében. Kötelességem megkérdezni, mi a szándékom, mert megkért rá. Kötelességem, mert megígértem, pedig legszívesebben lehányálnak. Költők! Fetrengenek a földön egymás piszkában! En közigazdász leszek, érted! Nekem értelmes életem lesz! En az emberiség javáért fogok dolgozni! Kinek keli a költészetetek? Kinek kellene a szaros verseitek? A fajtalanokodó eszméitek? Kit érdekelnek, amikor száz hullán kellett átlépnem, míg a kikötőből ideértünk? Pedig állítólag ide is behoztuk a civilizációt! Két marokkai! Arthur bácsi is például! KINEK KELLETEK MÉG?!

PAUL Kellünk még, Étienne. Van közönség. Olvasnak. Például ez itt, Tent, az orvos. (Rámutat)

Tent abban a pillanatban ájultan leesik a székről, a földön horkol tovább

ÉTIENNE Gratulálok a közönségedhez.
Kintről zaj, bennszülötthangok. Menelik érkezik

MENELIK (beront) Arthur Rimbaud! Hol van?
LENI Felség!
MENELIK Mi a csoda ez a lepedő rajtad?
LENI Beavattuk őket a bwitibe.
MENELIK És te voltál a fekete lény? Ügyesek vagytok. Kár, hogy a bwiti már nem aktuális. (Arthur ágyához megy, belerúg) Alszol, baru?
LENI Megitta a szent ibogát.
MENELIK Nem érdekel, észhez tér. (Most veszi észre Étienne-t) Ez kicsoda? Brit?
LENI Nem. Az új francia baru fia.
MENELIK (Paulhoz) A fiad?
PAUL Igen.

2. jelenet

MENELIK Az jó. *(Rugdossa az ágyát, felemeli Arthúrt, pofozza)* Térj észhez, téj magadhoz, fegyverkereskedő, hallod?
ARTHUR Már nem a bwiti van? Nem aktuális? Mi az új vallás?
MENELIK Erre most nem érek rá. Itt vannak a britek.
ARTHUR Elhoztad a négyezer tallért?
MENELIK Nincs tallér. Fegyver kell még! Sok fegyver.
ARTHUR Fegyver? Nincs többé fegyver. Költészet van helyette, ugye, Paul?
MENELIK Tudom, hogy szállítottál az ellenséges törzseknek is. Megmondod, pontosan hová. A rejtkehely kell, ahova vitetted. ARTHUR Majd, ha fizetsz.
MENELIK Megmondod, vagy... vagy... *(Körülnéz)*
ARTHUR Nem mondom meg. Csinálj, amit akarsz.
MENELIK Ez a fiú a barátod fia?
ARTHUR Igen.
MENELIK Gyere ide, fiatal baru. Hogy kerülsz ide?
ÉTIENNE *(remeg a félelemtől)* Anyámat kísértem. A Sorbonne-ra járok. Közgazdász leszek.
MENELIK A Sorbonne-ra? Én is odajártam. *(Hirtelen elkapja Étienne-t, térdre kényszeríti, hátulról alkarjával átkulcsolja a nyakát; Arthurhoz)* A címet, vagy megfojtom a barátod fiát, utána megerőszkolom.

Paul felugrik, Étienne-hez rohanna, de Menelik erős lábával, az ismert rugással visszaröpteti, Paul elvisz asztalt, székeket, mindent

ARTHUR Előbb a négyezer tallért.
MENELIK A CÍMET!
ARTHUR A PÉNZT!
PAUL *(sír)* Arthur, ez megöli! Testvérek magunk lettünk a bwitiben!
ARTHUR A bwiti már nem aktuális.
PAUL Ne hagyd a fiamat, Arthur...
ARTHUR Ne nyavalyogj. Te meg tedd le a pénzt. Tudom, hogy elhoztad.
PAUL ARTHUR!
MENELIK Az istenbe! *(Eldobja a félholt Étienne-t, ágyra dobja a pénzt)*

Arthur megszámolja, majd beryúl az ágy alá, kotorászik a bőröndben, a szobában csönd

Szerencséje, hogy fehér. Meg hogy itt vannak a britek. Különben megfojtottam volna.
ARTHUR Megvan. *(Átad egy papírlapot)* A könyvelő címe. Egy faládában vannak a címek. Az utolsó oldal érdekel téged.
MENELIK *(átveszi a papírt)* Találkozunk még, baru.
ARTHUR A jó üzletfél visszajön.

Menelik kirohan a papírral, Paul Étienne-hez megy, aki lassan kezd magához térni

PAUL Hagytad volna. Hagytad volna, hogy megölje.
ARTHUR A te fiad! Mi közöm hozzá? Miért nem védted meg te?
PAUL Rongyos négyezer tallérért...
ARTHUR Nana! Négyezer tallér sok pénz! Annyival még akár haza is juthatok.
PAUL *(erősen, halkan)* MEG NE PRÓBÁLD.
ARTHUR Veszek egy szép nagy házat magunknak. Ott fogunk élni négyen. Te, Mathilde, a fiad és én.
PAUL *(Lenihez)* Hová vihetem?
LENI Az én szobámba... nincs baja a fiatal barunak, csak megjijed. Mert nem ismeri a császárt. Felhozza a feleségét is, baru? Jobb lenne neki ott, mint a pincében.
PAUL Mathilde? Felhozom, felhozom őt is, köszönöm, Leni. *(Kitámoogatja a félájult fiút)*
Leni utánuk megy. Tent továbbra is fekszik a földön

ARTHUR *(utánuk)* A szent család! Bújjatok össze! Bújjatok össze mind a hárman! Es reszkessetek egész éjje! Megérdemlitek! Hova vittétek a fehér nadrágját? Adjátok rá újra! És a kalapod, Mathilde! Milyen büszke voltál mindig a kalapjaidra! Hogy tudtad viselni őket! Megtisztelhetted volna egy újabb fejkölteleménnyel! De én már nem számítok, ugye! Bújjatok! Bújjatok össze! Istenem, ha festőnek születtem volna... ahhoz nem kell a lábam! LENI! Fáj! Nagyon fáj! Hall-játok! Hozzátok a kókuszcsészét. Nagyon fáj! Tent, Leni, Paul, Arthur, Étienne vagy valaki... hozzátok már... iszonyatosan FAJ!

Sötét, a sötétben pattogó vezényszavak, katonai menetelések hangjai, repülőgépzugás, ágyúdörej. A vezényszavak kórusa, valami nehezen felismerhető nyelven (talán francia? angol? szerb? román? orosz? japán? nem tudni). Majd hirtelen csönd

Másnap reggel. Arthur az ágyon, egyedül. Libben a függöny, Mathilde kialvatlanul, gyűrtöten be
MATHILDE Semmit sem aludtam az éjjel. Ez az iszonyú láрма...

Arthur némán nézi

Étienne egész éjjel sírt. Paul is. Ápolhattam őket.
ARTHUR Etnikai villongások. Ezt halljátok majd odahaza. És nem érdeklí őket. Messze van Európától. Messze van - azt hiszik. Etnikai villongások. Kit érdekel? *(Ránéz a nőre)*
MATHILDE Engedd el őt.
Arthur néma marad

Én végig kitarítottam mellette, amíg te távol voltál. Én szeretem őt, Arthur, és szerelmes vagyok abba, amit ír.
Arthur hallgat, nézi a nőt

Akkor is, ha részegen, a kövön fetrengve találtam rá, és hazavitettem és ápoltam. Újra elment és újra visszajött.
ARTHUR Pénzetek van?
MATHILDE Félévente egyszer mindig elrohant anyádhoz, és a kéziratodat kereste.
ARTHUR Azok jó helyen vannak. Áadtam egy műgyűjtőnek.
MATHILDE *(folytatja)* Felforgatta a régi szobádat, felszedte a padlót. „Nem, nem égethette el - hajtogatta - sokkal rátartibb annál.” Olyan verset keresett, amit róla... rólátok írtál... a kapcsolatokról... amit hozzá írtál... de nem talált.
ARTHUR Nem csoda. Azokat valóban elégettem.
Csönd

MATHILDE Te nagyon megváltoztál, Arthur.
ARTHUR *(tehajol a bőröndjéhez)* Gondolom, el kellett adnotok mindent, hogy ide gyertek. Itt van hármezer tallér. Elég lesz a visszaútra, meg visszavásárolni a holmit. Tedd el, Mathilde. Tegnap kivertem ebből az állatból.
MATHILDE Engem te nem tudsz megvásárolni.
ARTHUR Utálok azt a nagy francia lelketeket. Tedd el a pénzt, én hamarosan meghalok, nekem nem kell. Többet pedig ne tegyetek ilyen nagy kirándulásokat. Nem nektek való! Miért nem mentetek el az esti hajóval?
Mathilde elteszi a pénzt, miután Arthur eléje rakta

MATHILDE Nem volt este hajó. Nem indult el, partra szálltak a... britek... vagy kik... legalábbis azt mondták, két óra alatt végeztek ezzel a Menelikkal.
Arthur csendben nézi a nőt

Most engedd el. El akarom vinni őt. Megkérte még otthon, megkérte újra a kezemet, hogy legyek újra a felesége.

Látjuk, hogy Paul megáll az ajtóban, a függöny mögött, Arthur észreveszi, Mathilde háttal áll neki

Ő már ezentúl hozzám tartozik.
ARTHUR *(hirtelen elhatározással beszélni kezd)* Te valóban szeretni fogod őt?
MATHILDE Igen. Végre.
ARTHUR Akkor elmondasz neki mindent? Azt is, amiről nem tud?

Paul már be akart lépni, de erre a mondatra „fedezékben” marad

MATHILDE Nekem élve kell.
ARTHUR Jó próbája lenne a kapcsolatotoknak. Tudja, tudja már Paul, hogy miután rám lőtt, és lecsukták, miért vontam vissza a vádat? Miért engedték ki?
MATHILDE Nem. Erre nem lennék képes. Soha.
ARTHUR Pedig el kell mondanod neki, hogy akkor éjjel eljöttél hozzám. Elmondod?
MATHILDE *(felsikít)* SOHA!
ARTHUR Könyörögtél, segítsék a nagy költőn, hozzam ki a börtönből, igaz? Azt mondtad, mindenre képes vagy ezért, igaz?
MATHILDE Végtelenül aljas dolog ezt most...

ARTHUR Jobb szót is találhattál volna. Aljasság? Miért? Azt kértem, maradj velem reggelig, igaz? Es te maradtál?

MATHILDE Maradtam, igen! Mert megszaroltál!

ARTHUR O, nem kellett sokáig győzködjélek. Láttam már az első találkozásunkkor, mint kis költő megjelentem nálatok, teára fogadott a költőfejedelem és a felesége - láttam már a tekintetemben mindent, mindent, Mathilde.

MATHILDE Szerettem, amit írtál, és tetszettél, semmi több. ARTHUR De akkor... amikor Paul a börtönben aludt... nem csak kény-szerből maradtál velem. Vagy rosszul gondolom?

MATHILDE Több mint húsz éve volt, Arthur...

ARTHUR Verseket olvastunk közben, éjjel, emlékszel? Két ölekezés között! Mint a gyerekek!

MATHILDE Emlékszem.

ARTHUR Kiek voltak azok a versek?

MATHILDE A tied voltak, Arthur. A tied.

ARTHUR TEHÁT NEM PAUL VERLAINE verseit, ugye? Mellesleg ízléstelen lett volna.

MATHILDE Te annyira hasonlítottál arra... akit Paulban szerettem volna látni, Arthur.

ARTHUR *(kis csönd után)* Látnod, ez most szép vallomás volt, Mathilde.

MATHILDE Nincs jelentősége. És közben megöregedtem. De tudod jól, vannak éjszakák, pillanatok az életben, amelyeket... mint...

(Először nevet) mint a befőttet elrakjuk...

ARTHUR És ez az éjszaka *(Kifelé mondja, Paul felé)* ILYEN VOLT?!

MATHILDE Igen. Azt hiszem.

ARTHUR Te nem is Paul után jöttél. Te azért jöttél, hogy engem láss!

MATHILDE *(felcsattan)* EZ NEM IGAZ!

ARTHUR Mindegy. Te megtetted a köteleltségedet. Én pedig bosszút álltam rajta, ahogy kell. A lövéséért, azért, hogy egy életre kiirtotta belőlem a költőt. De te! TE ÉLVEZTED EZT A BOSSZÚT, IGAZ? ELMONDOD NEKI?

MATHILDE *(hirtelen)* Miért gyötörsz most ezzel? Mit akarsz elérni? Nem kell, hogy megtudja, soha.

ARTHUR Már tudja.

MATHILDE *(dühösen)* ELMONDTAD NEKI?

ARTHUR Elmondtuk neki. Ott áll a függöny mögött.

Mathilde hirtelen hátrafordul

PAUL *(belép)* Voltam a brit parancsnokságon. Segítik az európaiakat hazajutni, akkor is, ha franciák. Étienne már pakol, mehatsz, segíthetsz neki. A brit parancsnok szerint igyekezni kell, holnap be akarnak vonulni az arabok. Elvisznek benneteket hajóval. Siessetek, már csak rátok várnak.

MATHILDE És te?

PAUL Én még maradok. De csak amíg elbúcsúzom... ettől...

Mathilde lassan kimegy

Mathildét is el akarod venni tőlem? Az egyetlen lehetőségemet a visszatérésre?

ARTHUR A visszatérésre? Hová akarsz visszatérni?

PAUL Végig mellettem volt. Anyáddal még Brüsszelbe is utánuk jöttek. „Gyere haza velem, mondta, én kigyógyítalak, ez betegség, Paul! A költők ilyenek, valami nyavalyájuknak mindig lenni kell, hogy tudjanak írni.” *(Szípig)* Ezt mondta. És én odabújtam hozzá. mindig, és meg is tettem mindent, de iszonyú kínokat álltam ki ezért.

ARTHUR Tudom. Velem is így van ez. A térdem miatt.

PAUL Gúnyolódhatsz már! Ó megkínál a tisztességes étellel... és még ide is utánam jött, Étienne-nel, a fiammal együtt. Na, ezen csodálkoztam. Amikor fiam lett. Nekem? Hogyan? *(Hirtelen ránéz Arthúrra)* Lehet, hogy ez a te fiad, Arthur?

ARTHUR Ez nem egy Victor Hugo-regény, Paul. Nem az én fiam. Bele keli törődnöd, hogy a magadfajtanak is lehet gyereke. Legfeljebb egy kicsit csodálkozik. Ugye, Mathilde? Nem az én fiam.

PAUL De te is... te is eljöttél velem. Akkor eljöttél velem!

ARTHUR El. Ne bőgj itt nekem.

PAUL Miért?

ARTHUR A pénzedért. Amikor Londonban éltünk együtt (emlékszel, mekkorákat sétáltunk?), és hisztérikusan elrohantál tőlem Brüsszelbe, eladtam a ruháidat, könyveidet. Abból éltem egy darabig. Valamiből élni kell.

PAUL Nekem soha nem volt pénzem.

ARTHUR Belém is lőttél. Ha lett volna pénzed, emberiben intézzük el ezt a dolgot.

PAUL Ezt már nem tudod elfelejteni soha?

ARTHUR Dehogynem! Akarod?! Jó. Elfelejtettem.

PAUL Amikor lőttem... az olyan volt... mint egy szeretkezés... egy simogatás...

ARTHUR Mégiscsak igazuk volt a romantikusoknak. A szerelemben bele lehet halni.

Mathilde visszajön két szalmakofferral

PAUL Vége a forradalomnak. Te pedig meghalsz. Tent szerint biztosan. Es hazavitet Franciaországba, eltemetni! Ez törvény.

ARTHUR Jobban örültem volna, ha egy pap van mellettem addig, de már mindegy. Így is jó.

PAUL *(bámul kifelé)* Megvárlak otthon. Eltemetlek és utána széttaposom a sírodat. Szétrúgom, szétszedem. Vágok egy hegyes hosszú karót. Egy karót és azzal szúrkálni kezdem a földet. addig, amíg csupa lyuk nem lesz.

MATHILDE Gyere, induljunk, Paul!

ARTHUR Szegény Paul. Ekkora munka. Van erőd hozzá?

PAUL Átdöfködöm a testedet, a beleidet, mindenedet. Aztán hozok sőt, rengeteg sőt, és teleszórom a lyukakat sóval. Meggyalázlak a haláloed után, erre várok. Ezt várom meg. Ezért várlak haza. *(Váratlanul elsírja magát. Nőiesen szípigva)* Hogy ezt... egyszerre ketten csajjanak meg... a feleségem .. és te...

ARTHUR Hisztis kis kurva vagy, Paul. Ha miénk a költészet, nem lehet miénk az ember is... Vidd el, Mathilde, vidd el ezt a kopasz, megborotvált költőt. Es vigyázz rá. Nagyon szeresd.

MATHILDE *(gyűlölettel)* Köszönöm, Arthur. Mindent köszönök. A pénzt is.

PAUL MILYEN PÉNZT?!

ARTHUR Ne szívd föl magad, Paul. Kelleni fog az. Az új könyveid kiadásához. Írj még, sokat írnék még, Paul.

ÉTIENNE *(megjelenik; szárazon)* Hadöntöttetek, menni kell. Ránk vár a hajó.

ARTHUR A VERLAINE CSALÁD TISZTESSÉGESEN TÁVOZIK! Tent!

Tent bejön

Kérlek, segíts kivenni a csomagjaikat a kikötőbe. Aztán kérj tőle autogramot. Jó lesz az még. AZT AKAROM. HOGY KIKÍSÉRJE VALA-KI. HA ÉN MÁR NEM TEHETEM!

TENT Éppen mütök...

ARTHUR Nem baj. Leni is megcsinálja egyedül.

Csönd

PAUL Várlak otthon, Arthur.

Kimennek, Arthur hosszan néz utánuk, majd megjelenik Leni, gumikesztyűben, véresen

LENI Hová küldte, baru, Tentet?

ARTHUR Kikísérni őket a kikötőbe. Te dolgozz tovább.

LENI *(mosolyogva)* Nem kell már. Nem él. *(Gombolja ki a köpenyét, háttal áll a nézőknek, szemben Arthúrral)* Mondtam Tentnek már az elején. De azt mondta, egy marseille-i orvos nem adja fel olyan könnyen. Istenem! Marseille-ban az utcán is énekeltek! Nem jönnek vissza egyhamar. *(Gombolja a köpenyét, most ledobja, véres gumikesztyűben áll)* A baruk elmentek. A város nyugodt. Menelik messze jár. Jönnek az arabok, hallatszik az énekük. De még soká érnek ide. Akkor... most lehet?

ARTHUR *(kelletlenül)* Nincs más dolgod?

LENI Nincs. A pestises meghalt. Kint háborúztak, de sebesült nincs, arra vigyáznak. Ma már a törzsek nem hagynak munkát nekünk. Vagy meghal, akit elkapnak. vagy elszalad. *(Meztelenül áll)*

Csönd, lassan behallatszik az új törzsi bevonulók zenéje

Akkor most... odafekhetek a baruhoz?

ARTHUR Gyere, gyere, Leni.

Leni bemászik Arthur mellé

A térdem... arra vigyázz... Leni!

LENI *(átöleli a férfit)* Igen, baru?

ARTHUR Ennek itt... az előbb mondtam valamit... figyelj. Ha tiéd a költészet, nem lehet tiéd az ember is. Érted, érted ezt, Leni?

Leni mohón rátapad ajkával Arthur ajkára, lassan megy le a fény, erősödik a törzsi zene, dobok, ütők, énekek hangok

Vége

